

Den Kæffe, Ferme og Slinke Land = Soldat.

Odense, 1774. Trykt i det Kongel. Privat. Adresse-Ebentons Bogtrykkerie og sælges der saamesteds.

Fynske Årbøger 1988

Ny lokalhistorisk litteratur

(Udover omtale af enkelt-publikationer anføres bidrag i årbøger og årsskrifter med forfatter og titel).

Odense bys historie. Anders Monrad Møller og Jørgen Thomsen: Vækst og vagtskifte 1914–1940. 484 si.

Sten Nørskov Larsen, Hans Chr. Johansen, Søren Eigaard, Harry Haue, Christen Sørensen, Jørgen Hæstrup, G. Trier og Eli Caspersen: Storby og servicecenter 1945–1988. 508 si. Pris pr. bind i løssalg 240 kr.

Planen er nøje overholdt, og her i jubilæumsåret kan odenseanerne glæde sig over, at 10-binds værket er afsluttet. For den, der interesserer sig for byens 1000-årige historie, er der ingen tvivl om, at det samlede værk indtager en smuk plads på gavebordet!

Næstsidste bind udkom ved juletid, og det dækker tiden fra 1914 til 1940. Sidste bind udkom på selve jubilæumsdagen i marts, og det giver en oversigt over udviklingen de sidste 50 år. På nogle punkter afviger fremstillingen fra de øvrige bind. Mens disse normalt har haft en enkelt eller to forfattere, har der her været 8 eksperter om opgaven, og de enkelte afsnit har derved ikke fået den ensartede fremstilling, der som helhed har karakteriseret de forudgående bind. Eksempelvis har man ikke gjort den almindelige læser en tjeneste ved at lade en økonomiprofessor skrive om byens økonomiske forhold. – For begge perioder gælder, at indlemmelse af tilgrænsende arealer – i første periode St. Hans Landsogn, i sidste en række omegnskommuner – over længere tid har stået på programmet, og skildringen af den til tider besværlige vej til indlemmelse indtager en ret så væsentlig plads i fremstillingen.

Værket er fra alle sider hilst velkommen. Redaktionsudvalget har gennem årene ydet en god indsats for at få de 10 bind på mere end 4000 sider gjort læseklar, og en ikke mindre indsats er ydet af arkivar Jørgen Thomsen, der som redaktionssekretær og billedredaktør har æren af, at resultatet er blevet en række smukke og læservenlige publikationer.

Svend Erik Sørensen: Odense i 1000 år. Fortællinger af en bys historie. Odense Universitetsforlag, 1988. 208 si., pris: 183 kr.

Efter at 10-binds-udgaven af Odense bys historie er afsluttet, har man bedt Odense-journalisten Svend Erik Sørensen udfærdige sin egen byhistorie, og han har gjort det ved at skrive 21 novelleagtige afsnit, spændende fra den dag i 988, hvor den tyske kejser lod udfærdige det dokument, hvor byens navn nævnes første gang, og til den dag i 1977, hvor der blev taget bestemmelse om, at det ikke skulle gå den gamle Brandts klædefabrik, som det er gået så mange andre bygninger, der har tjent deres tid og formål ud. Svend Erik Sørensen kan – med sin fantasi i behold – fortælle, hvordan vejret var hin dag i 988, og han kan gengive den samtale, der udspandt sig den dag, hvor to Odense-arkitekter fik lov til at tumle med planer om et kommende kultur- og udstillingscenter i den gamle klædefabrik. – Indimellem møder vi en række kendte og ukendte odenseanere, og fælles for dem er, at de gennem ord og tanker giver en række tidsbilleder fra byens tusindårige fortid. En ny og spændende måde at levendegøre byens historie på, og dertil kommer en række fotografier og andre illustrationer med tilknytning til de enkelte perioder.

Kaj Mehr: Det begyndte i Nedergade. Daginstitutioner i Odense. Udgivet af Odense kommune, Magistratens 3. afdeling 1987. 120 si.

Kaj Mehr har tidligere skrevet en bog om Dronningens Asyl, og i nærværende publikation giver han et samlet billede af udviklingen for byens daginstitutioner. Indledningsvis berettes om Lahns Stiftelse i Nedergade, asylet og Bethania, der alle stammer fra 1800-tallet, og siden følger byens første vuggestue, Odense Fritidshjem samt yderligere den lange række af institutioner, der har set dagens lys siden krigen.

Der er sket en stor udvikling inden for børneforsorgen, siden den første institution af slagsen i Odense stiftedes i 1804, og det er lykkedes Kaj Mehr at give et solidt helhedsbillede af daginstitutionernes historie. Et godt illustrationsmateriale bidrager til at gøre bogen yderligere interessant.

Eva Lund: Om landsbyen Hunderup og dens beboere. 1987. 48 si.

Tidl. praktiserende læge Eva Lund udgav for et par år siden en lille bog om Ejby, og nu er turen kommet til Hunderup. Her lå der oprindelig 8 større gårde, men allerede i 1833 begyndte – som følge af en brand, der lagde de 6 gårde i aske – landsbyens spredning og udstyknings. I det lille skrift følger forfatteren de enkelte gårdes historie op gennem tiden, og at der har været noget at holde styr på, viser den kendsgerning, at personregistret omfatter 250 navne. De fleste af gårdene havde navne, og vi nikker genkendende til navne som Hannerupgård, Hunderupgård og Haugstedgård. Selv om Hunderup i begyndelsen af århundredet indlemmedes i Odense, er der dog rester af den gamle landsby tilbage. Foruden rytterskolen er flere af de gamle gårde bevaret, bl.a. den såkaldte Knudsens gård, hvor i dag Odense Motel har til huse.

Hans Hansen og Hans Henrik Jacobsen: Bogens historie 4. Byens udvikling 1938–1988. 1988. 277 si.

Bogense fejrer i år 700-års jubilæum som købstad, og det værk om byens historie, som Bogense Rotary Klub har taget initiativ til, er afsluttet med udgivelse af fjerde bind, som skildrer byens udvikling fra 650-års jubilæet frem til i dag. Forfatterne har fået assistance hos en række kompetente bogensere, der qua stilling eller tillidshverv har fulgt udviklingen på nærmeste hold og som følge deraf har været særlig kvalificeret til at beskrive forholdene hver på sit område. En række af byens borgere har således ved indsamling af materiale været med til at skrive byhistorie, mens forfatterne har bearbejdet stoffet og varetaget redaktionen deraf. – Et suppleringsbind med erindringsstof vil udkomme senere på året.

Hans Hansen: Aktieselskabet Nordfyns Bank 1897–1987. 119 si.

Bogense Bank, der i 1985 skiftede navn til Nordfyns Bank, blev stiftet i 1897, og sidste år markerede den 90-årsdagen for sin beståen ved udgivelse af et festskrift, skrevet af historikeren Hans Hansen. En banks udvikling fortæller noget om udviklingen i det omkringliggende samfund, og der er da også en god portion lokalhistorie i det lille skrift. Banken har gennem årene ekspanderet meget, og den har i dag 7 filialer rundt omkring på Nordfyn. Sidste skud på stammen er et investeringscenter i Odense. Udover skildring af bankens udvikling gennem de 90 år er der omtale af de under banken hørende afdelinger og diverse samarbejdspartnere inden for bankverdenen samt oversigter over medlemmer af repræsentantskab og bestyrelse. Man får det indtryk, at Nordfyns Bank er dybt engageret i byens og omegnens liv, og den klarer sig tilsyneladende godt i konkurrence med filialer af to af landets største pengeinstitutter i byen.

Helle Ravn, Jørgen Elsåe Jensen, Ole Mortensøn, Jens Møllerup og Jørgen Skaarup: Rudkøbing 700 år. Udgivet af Rudkøbing byråd 1987, 204 si.

I modsætning til Bogense var Rudkøbing, da man begyndte at forberede byens 700-års jubilæum i 1987, i besiddelse af en samlet byhistorie, og det blev derfor en mindre publikation, der så dagens lys i jubilæumsåret. Chr. Kiilsgaards værk om Rudkøbing blev afsluttet i 1974, men der er siden erhvervet ny viden om byens historie, og den foreliggende publikation kan derfor betragtes som et supplement til Kiilsgaards 4-binds værk. Mens Jørgen Skaarup og Jørgen Elsåe Jensen skriver om henholdsvis det ældste Rudkøbing og byens forskellige gader og mest markante bygninger, koncentrerer de øvrige forfattere sig om udviklingen de sidste 100 år, og her tegner Jens Møllerup sig for afsnit om skoler, kulturinstitutioner, medicinalvæsen og besættelsestiden, Ole Mortensøn for afsnit om transport, fiskeri og arbejds- og fritidsliv og Helle Ravn for afsnit om forretninger og håndværk, natur- og fritidsoplevelser. – Lokalkivet råder over et omfattende billedmateriale, og det er i høj grad kommet jubilæumsbogen til gode.

Resens Atlas, bind V: Lolland-Falster, Langeland, Tåsinge, Ærø, Als. Udgivet af Henrik Hertig, Odense Universitetsforlag 1987, 182 si. + 12 kort. Pris: 168 kr.

Dele af Peder Hansen Resens Atlas fra tiden omkring 1680 er udgivet, heraf Fyn i bind 4 i 1984, og nu er turen kommet til Lolland-Falster, Langeland, Tåsinge, Ærø og Als, der hørte under Fyns Stift, indtil Lolland-Falster fik egen biskop i 1803. I dag hører kun Langeland, Tåsinge og Ærø under Fyns stift, men disse områder har åbenbart ikke haft Resens bevågenhed i samme grad som de øvrige, idet beskrivelsen af dem tilsammen kun fylder 14 sider, incl. illustrationer af Tranekær og Valdemars Slot og kort over Ærø. – Det er glædeligt, at udgivelsen af Resens Atlas er fortsat, og man må håbe, at de resterende dele af værket også kommer frem.

Steen Ousager: Politik på skinner. Lokalbanespørgsmålet og Nordfyns privatbaner i dansk trafikpolitik ca. 1920–1970. Odense Universitetsforlag, 1988. 218 si., 188 kr.

Det er ikke nostalgi, der ligger til grund for den bearbejdede specialeafhandling fra Odense Universitet, men den politik, der har været ført fra stat, amt og kommuner vedrørende vore privatbaner siden 1920. Enkelte af de oprindelige 65 privatbaner blev nedlagt i perioden fra slutningen af 1920'erne til slutningen af 1950'erne, men det var først i 1960'erne, udviklingen tog fart. – I den foreliggende afhandling er udviklingen eksemplificeret ved de tre nordfynske jernbaner – Nordfynske Jernbane, Nordvestfynske Jernbane og Odense-Kerteminde-Martofte Jernbane – og det fremgår med al tydelighed, at alle tre på grund af svingende indtjeningsmuligheder og øget krav om tilskud gennem årene har levet under en evig tilbagevendende trussel om nedlægning. Det blev en realitet den 31. marts 1966, samtidig med kommunesammenlægningen. – Lidt nostalgi er der dog alligevel: Størstedelen af bogens mange illustrationer viser tog på vej til eller fra Bogense, Brenderup og Martofte, dækkende en periode på mere end 60 år.

Thomas Fjord Nielsen: Den konservative sag. Det konservative Folkeparti i Ringe kommune 1886–1986.

For dem, der interesserer sig for vore politiske partiers historie, er det værd at gøre opmærksom på den publikation, som Den konservative Vælgerforening i Ringe kommune har udsendt i anledning af 100-års jubilæet i 1986. Forfatteren til skriftet har haft et omfattende lokalt materiale til sin rådighed, og han har bestræbt sig på i parallelle afsnit at give partiets historie på landsplan og partiforeningens historie på lokalt plan. Skriftet er rigt illustreret.

Henrik Havrehed: De tyske flygtninge i Danmark 1945–1949. Disputats, trykt i serien Odense University Studies, Odense Universitetsforlag 1987. 368 si.

Forfatteren har gennem en årrække samlet materiale omkring de ca. 200.000 tyske flygtnings ophold i Danmark i årene efter krigen, og resultatet er blevet en disputats, som forsvarede ved Odense Universitet den 11. november 1987. Doktoranden høstede megen anerkendelse for sin afhandling, og det forstår man til fulde, når man har beskæftiget sig indgående med den. Alt, hvad der angår flygtningenes ophold her i landet – deres transport hertil, oprettelse af lejre, flygtningenes levevilkår og beskæftigelsesmuligheder, selve flygtningeadministrationen under ledelse af tidl. minister Johs. Kjærboel, repatrieringen og mange andre aspekter – belyses grundigt, og det sker i en fremstilling, der er anderledes let tilgængelig end den, der karakteriserer størsteparten af disputater. Der var forholdsvis få større lejre på Fyn, og det er begrænset, hvor meget stof der bringes om disse. – At Havreheds disputats fremover vil være værdet, man hjem søger, når det gælder de tyske flygtnings ophold i Danmark, kan der næppe være tvivl om.

Årbøger, årsskrifter

Fyens Stiftsbog 1987. 154 si. (Ekspedition: Bispekontoret, Klaregade 17, 5000 Odense C).

Følgende af årbogens artikler har lokalhistorisk tilsnit:

K.C. Holm: Fyns biskopper i tusind år.

Tore S. Nyberg: Odense 988 (Baggrunden for Odenses »dåbsattest«).

P.G. Lindhardt: Otto Møller og Anders Rud. En brevveksling (1894–1914).

Årbog for Svendborg & Omegns Museum 1987. Udgivet af Museumsforeningen, 1988. 108 si. Pris for ikke-medlemmer: 110 kr.

Benno Blæsild: V.C. Frederiksens Grønlandssamling. Skrifter for Svendborg & Omegns Museum, bd. 25, 1988. 36 si.

Udover en fyldig årsberetning indeholder årbogen følgende artikler (si. 8–68):

Jørgen Holm: Primitiv flint i Vejstrup Ådal (amatørarkæologisk undersøgelse ved Sydfyns Arkæologigruppe 1980–81).

Per O. Thomsen: Undersøgelse af havn og handelsplads ved Lundeberg (Undersøgelse af Danmarks ældste handelsplads 1986–87).

Hans Toflund og Hans Bøye: Analyse af indholdet af en »balsamkrukke« fundet under udgravningerne i Svendborg (suppleret med blyhvidts kulturhistorie).

Anders Monrad Møller: Hansen, Hansen & Hansen – om skibsbyggernes øjemål og konstruktionstegningens fremkomst. (Hans Peter Hansen, f. 1807, Troense, senere Svendborg, d. 1876; Hans Poulsen Hansen, f. 1818, Svendborg, d. 1881; Hans Lind Hansen, f. 1819, udlært i Troense, senere skibsbygger i Skibhusene, d. 1880).

Hans Nørgaard: Teglværkerne ved Stenstrup Issø. En historisk oversigt 1810–1920.

Yderligere er i museets efterhånden omfattende skriftserie udgivet en lille bog om den Grønlands-samling, som V.C. Frederiksen skaffede det nyoprettede museum i Svendborg, mens han i begyndelsen af århundredet var præst i Holsteinborg. Det drejede sig om ca. 400 genstande, hvorover der i publikationen findes et katalog. Samlingen er fornylig gået tilbage til Grønland, hvor man har fundet den mere anvendelig i forbindelse med udbygning af det grønlandske museumsvæsen, i hvilken forbindelse man har fundet anledning til at minde om V.C. Frederiksen og hans indsats for museet i Svendborg i perioden 1910–16.

Fynske Minder 1986, 1987, 1988. 77 si., 122 si., 288 si. Udgivet af Odense Bys Museer.

Siden redaktionen af Fynske Årbøger 1987 sluttede, er der udsendt tre årgange af Fynske Minder, hvilket har den forklaring, at 1986-årgangen var forsinket, og at 1988-årgangen er udkommet som festskrift til museumsdirektør Niels Oxenvad i anledning af 60-årsdagen den 30. marts 1988. Festskriftet er redigeret af museumsinspektørerne Finn Grandt-Nielsen og Torben Grøngaard Jeppesen.

Fynske Minder 1986:

Henrik Thrane: Koelbjerg-kvindens historie (ca. 8.000 år f.Kr.).

Pia Bennike: Kvinden fra Koelbjerg på Fyn. En antropologisk vurdering af det ældste menneskefund fra Danmark.

Henrik Tauber: Koelbjerg-kvindens alder og ernæring.

Jørgen Klemmensen: Blangstedgaards historie – fra middelalderen til i dag.

Jens Lampe: Tidens gang i Odense. Om tidsmåling og urmagere.

Tove Kjærboe: Kogehuset i Ærøskøbing.

Fynske Minder 1987:

Nils M. Jensen: En spændende fladmarksgrav fra tidlig yngre stenalder (Nab ved Faaborg).

Henrik Thrane: Broncealderbarbering (ornamentikmotiver på rageknive).

Nils M. Jensen og Eigil Nikolajsen: På arkæologisk sommerferie (Lejr ved Vodbrokov ved Assens 1986, arrangeret af Arkæologiforeningen Harja o.a.).

Inge Lise Pedersen: Sikarkoner og skalgrydemænd. Pottemageriet i Karhusene ved Visenbjerg.

Niels Oxenvad: Damaskvæveren Christian Pedersens datter. En optegnelse af Marie Pedersen.

Torben Grøngaard Jeppesen: Fynske gårde 1850–1925 – et bygningshistorisk projekt udført af Den fynske Landsby (omfattende 20 sogne).

Fynske Minder 1988. – Festskrift til Niels Oxenvad:

Søren Møller: Niels Oxenvad og Odense Bys Museer.

Ebbe Lehn Petersen og Jørgen Thomsen: Niels Oxenvad som bygherre.

Søren Sass: Rejsekammeraten. (H.C. Andersen-udstilling i Kina).

S. Vindel (alias Johan de Mylius): H.C. Andersens helt rigtige far. (Ironisk fremstilling på baggrund af Jens Jørgensens undersøgelser omkring H.C. Andersens afstamning).

Søren Kyed Jakobsen: Ved bæltet mellem tvende lande (H.C. Andersens optegnelser om egnen ved Lille Bælt).

Jørgen Larsen: Carl Nielsen og H.C. Andersen – »Amor og Digteren«, 1930.

Tove Lund Larsen: Om maleren J.P. Bless: Han kæmpede stadig med et tungt Haandslag.

Bodil Wieth-Knudsen: Erindringens Linned (Dækketøj og vask af samme).

Jørgen Slettebo: Tempus fugit. Om vippende fugle på fynske standure.

Peter Michelsen: Fyn på Frilandsmuseet.

Peter Steen Johansen og Esben Hedegaard: Fangel station på museum (Den fynske Landsby).

Torben Grøngaard Jeppesen: Væbnergården (fra Dalby) reddet og genrejst.

Poul Strømstad: Odense skræddersvendes laugsvelkomst og dens lågfigur.

Holger Rasmussen: De danske rebslagersvendes drikkeskik.

Finn Grandt-Nielsen og Jens Sørensen: Flakhaven, Rådhuspladsen i Odense.

Henrik M. Jansen: Svendborg-udgravningerne. Omkring en kunstners malerkrukke og stav med Svantevit-afbildning.

Jørgen Skaarup: Kirkebakke og Kappelsbjerg. På sporet af Langelands første kristne?

Jørgen A. Jacobsen: Jernalder og byudvikling i Odenseområdet (Seden, Åsum, Killerup, Fraugde).

Henrik Thrane: Kort om Gudmes guldfyldte hedenold.

Cartha. Årsskrift for Kerteminde Museum 1986. Udgivet af Kerteminde Museum 1987. 96 si.

Hugo Madsen: Åbningen af Johannes Larsen Museet.
 Hugo Madsen: Kerteminde Museum 1937–1987.
 Kurt Risskov Sørensen: Bygningsregistrering i Kerteminde: Farvergården – et eksempel.
 Henning Henningsen: Kerteminde Skipper-Ligbærerlaugs 250 års jubilæum.
 Anne-Lise Eilstrup: Kerteminde Håndværker- og Industriforening 1862–1987.

Vestfynsk Hjemstavn 1987. Udgivet af Vestfyns Hjemstavnsforening 1987. 64 si.

Hans Krog: En opmåling af Landmålergården i Gummerup 1914.
 Otto Reinholdt: Brandvæsenet i Køng sogn 1909–30.
 Annelise Lindhard og Hans Krog: Vestfynske vejmøller (Aborg, Dreslette).
 Hans Krog: Registrering af vestfynske vejmøller (m. registrant).
 Inger Smedegaard: Fra hørfrø til høtråd.
 Annelise Lindhard: Hesten som trækraft.

Lyboen Nr. 9, 1987. Udgivet af Lokalhistorisk Forening for Lyø. 36 si. Pris 25 kr. (Ekspedition: Nygade 6, 6760 Ribe).

R. Askholm: Familiefester på Lyø (fortsættelse).
 Inger Bunde: Huse og folk (Ejendomshistorie, fortsættelse).
 Lille Mies dagbog (fortsættelse).
 Elise M. Hansen: »Læse Marie« (Marie Nielsen 1869–1957).

Ræthinge-Posten. Årsskrift for Ringe Museumsforening og Ringe lokalhistoriske Forening 1987. 47 si.

Ingeborg Bønding: Det glemte Ringe: Den gamle købmandsgård i Vestergade.
 Mogens Bo Henriksen: Historien om saiga-antilopen på Ringe Museum – og dyret bag.
 Ingrid Holm Johansen: Træk af Ringes bibliotekshistorie i 150 år.

Broby Lokalhistorie 1987. Udgivet af Lokalhistoriske arkiver i Broby kommune. 32 si.

Marie Kallehauge: Bidrag til Vester Hæsing kirkes historie.
 Verner Hansen: Gårdhistorie i Nørre Broby og Vøjstrup (Kasbækgård, Nr. Broby).
 Knud Jørgensen: Gade- og vejnavnes historie.
 Niels Lund: Den første bebyggelse i Allested stationsby.
 Karl Ejner Nielsen: Fire gårde, der forsvandt (Vejle).
 Margrethe Larsen: »Vestergade« i Vester Hæsing og Vejle.

Allesø-Broby-Næsby Lokalarkiv 6. 1987. 48 si.

Som tema har man dette år valgt at lade tre ældre, der har boet i Spurvelund (Marie Krusaa), i Broby (Niels Chr. Nielsen) og Næsby (Johanne Thune Pedersen) i begyndelsen af århundredet og omtrent samtidig har gået i rytterskolen i Broby, fortælle erindringer fra egen i tiden omkring århundredskiftet. De tre fortællere er i alderen 92–97.

H.H.J.

Navneregister

- Aborg 128
 Agedrup 23
 Allested 104, 128
 Allesø 104
 Andersen, H. C., digter 127
 Anderup 94 ff.

 Bederslev 61 ff.
 Beldenak, Jens Andersen, biskop 56
 Bellinge 104
 Berntsen, Klaus 46
 Billesbølle 38
 Birkende 23
 Blangstedgård 127
 Bless, J. P., maler 127
 Bloch, Tønne, biskop 43
 Bogense 124, 125
 Bregner 26
 Brendrup 125
 Buchwald, Friedrich v., stiftamtmand 43
 Bullerup 23
 Busk, Svend, gartner, Årsløv 110
 Bøgh, provst, Munkebo 22

 Christensen, Henry, gartner, Stige 96, 118;
 samme hustru Else 96, 118 – Rasmus,
 gårdejer, Otterup 46
 Christian III 29
 Christian VI 51
 Christian VII 43
 Colbiørnsen, Chr. 43, 48

 Dalby 127
 Dallund 39
 Dreslette 128
 Drigstrup 18, 23, 25, 26, 29, 32
 Dræby 23, 26, 31
 Duch, Jochum, gartner, Stige 94 f.

 Egeskovgård 54
 Eickstedt, general, Boltinggård 43
 Elvedgård 39
 Engelstoft, C. T., biskop 22, 24, 26, 28
 Eriksen, Julius, gartner, Stige 102, 106;
 sammes søn og sønnesønner 102

 Fangel 39, 104, 127
 Fibæk 11, 12
 Fraugde 127
 Frederik II 17, 18, 26, 27
 Frederik VI 43 f., 45
 Frederiksen, V. C., præst 126
 Friis, Johan, kansler, Ørbækklunde 56
 Fruens Bøge 49
 Frøbjerg 47, 48
 Frørup 56 ff.
 Fuglede, Ellen, Stensgård 80
 Fåborg 24
 Gudbjerg 48, 50
 Gudme 127
 Gummerup 128

 Hansen, Hans, Bårdesø 41 f. – Hans Lind,
 skibsbygger, Odense 126 – Hans Ludvig,
 gartner, Stige 95; sammes hustru og
 sønnen Anders 95, 106; dennes hustru,
 børn og svigerbørn 96 – Hans Peter,
 skibsbygger, Troense 126 – Hans Poul-
 sen, skibsbygger, Svendborg 126 –
 Ludvig, gartner, Stige 111, 113, 115 –
 Ole, Gundstrup 41 – Rasmus, gartner,
 Stige 103, 106, 107; sammes sønner og
 sønnesønner 103, 107
 Harald Blaataand 7 ff.
 Harritslevgård 39
 Hauge 94
 Herrested 28
 Himmelstrup, Niels Bang, etatsråd,
 Ørbækklunde 56
 Hofmangave 67
 Holckenhavn 43
 Hølev 23
 Humble 93
 Hunderup 124
 Hunderup, Hans Jacob, gartner, Stige 95
 Hundslev 23

 Jacobsen, Eiler, præst, Munkebo 20
 Jensen, Anders, gårdbestyrer, Ringe mark
 76 – Edmund, gartner, Stige 102 – H. H.,
 planteskoleejer 112 – Johan Peter, gart-

- ner, Stige 95 – Mads, gartner, Stige 106 – Niels, gartner, Stige 110 – Peter, gartner, Stige 106 – Peter, gartner, Nisted 106 – Poul, gartner, Stige 102
- Jørgensen, Adolf, gartner, Stige 102, 113, 115; sammes sønner 102 f. – Bendt, Allesø 66 – Jacob, gårdejer, Bederslev 61 ff.; sammes børn 65, 66, 76 f. – Jens, Bederslev 66 – Niels, husmand, Ringe mark 76 – Poul Bendt, gårdejer, Bederslev 62
- Kappendrup 66, 67, 76
- Karhusene 127
- Kauslunde 63
- Kejrup 23
- Kerteminde 17 ff., 46, 125, 128
- Kertinge 23
- Killerup 127
- Kjærbøl, Johannes, minister 126
- Kjøng, lærer, Bederslev 62
- Koelbjerg 127
- Kædeby 93
- Kølstrup 23, 27, 29
- Køng 128
- Kørsing 23
- Ladby 23, 30
- Land, Viggo, Odense 61
- Lange, Lars Rasmussen, kancelliråd, Ørbækklunde 43, 56
- Langeland 125, 127
- Langesø 39
- Larsen, Albert, gartner, Stige 113, 115 – Anders, Chr., gartner, Anderup 97, 98 f., 106; sammes sønner og sønnesønner 99 – Gunnar, gartner, Stige 98, 108 f., 118 – Herluf, gartner, Anderup 113 – Lars, gartner, Stige 102; sammes søn og sønnesønner 102 – Laurits Th., gartner, Stige 113 – Mads, gartner, Bellinge 104 – Marius, gartner, Stige 97, 99, 106; sammes børn og svigerbørn og disses børn 98, 99, 112, 114 – Ole, gartner, Anderup 97, 98, 106; sammes sønner og sønnesøn 98 f. – Svend, gartner, Stige 98, 100, 104, 112, 113, 115
- Laursen, Hans, præst, Munkebo 29
- Lavsens, Laust, gartner, Bellinge 113, 115
- Laxmand, Paul, Ørbækklunde 55
- Lille Viby 23, 26
- Lindegaard, justitsråd, Juulskov 43 – kancelliråd, Lykkesholm 43
- Lindelse 93
- Lindved 104
- Lindø 17, 30
- Linstow, Levin Carl von, gehejmeråd, Ørbækklunde 56
- Lorentzen, sognepræst, Nr. Nærrå 62
- Lumby/Lumby Tårup 94
- Lund, Hans, Munkebo 29 – Jens, højskoleforstander 47
- Lundeborg 126
- Lundsgård 21
- Lyø 128
- Madsen, Christen, gartner, Stige 96, 97; sammes hustru, søn og sønnesønner 97 – Hans, Saltofte 38 – Jacob, biskop 20 – Peter, gartner, Stige 106 – Poul, gartner, Anderup 113
- Mægaard, købmand, Rudkøbing 88
- Margård 39
- Marslev 23
- Marsvin, Jørgen, lensmand 26
- Michelsen, Jacob, gartner, Stige 106
- Middelfart 24, 46
- Mikkelsen, Laurits, Skovsgård 79 f.
- Mose, Poul, gartner, Glamsbjerg 113, 115
- Muckadell, Schaffalitzky de, greve, Arreskov 43
- Munkebo 17 ff.
- Nielsen, købmand, Rudkøbing 88 – Carl, komponist 127 – Jens, gartner, Vejle; sammes søn og sønnesøn 104 – Jørgen, Fjelsted 38 – N. C., kontorchef, Odense 79, 81 – Rasmus, Vellinge 74
- Nislevgård 39
- Nonnebakken 7 ff.
- Nyborg 46
- Næsby 128
- Næsbyhovedbroby 128
- Nørager, major, Sandholt 43
- Nørre Broby 128
- Nørre Nærrå 76
- Odense 7 ff., 46, 73, 105 f., 112 f., 123, 127
- Oldeland, Hans 31
- Ollerup 48
- Oregård 39
- Orte 39
- Otterup 46
- Over Kærby 23, 26
- Oxenvad, Niels, museumsdirektør 127

- Pallisen, Hans, Dræby 27
 Pedersen, Jens, gartner, Bellinge 104 –
 Martin, gartner, Stige 106 – Orla, sogne-
 præst, Munkebo 22 – Poul Th., gartner,
 Lumbyholm 113, 115 – Rasmus, Beder-
 slev 64 – Rasmus, gardejer, Lumby 77
 Pejrup 46, 47
 Petersen, E. Ladewig, professor 121 f.
 Poulsen, Jørgen, gartner, Stige 106
 Porsmose, Erland, museumsinspektør 24,
 31, 119 ff.

 Refsvindinge 47
 Reventlow, Chr. Ditlev 48
 Revninge 23
 Ringe 46, 125, 128
 Roerslev 76
 Rosenvinge, Mathias Henrik, justitsråd,
 Ørbækklunde 56
 Rudkøbing 80, 88, 93, 125
 Rørbæk 21

 Sandagergård 39
 Seden 127
 Sehestedt, Holger, Billesbølle 38 f.
 Sentved 57 f.
 Skovsbo 21
 Skovsgård, Langeland 79 ff.
 Skriver, Anker, friskoleleder, Stige 118
 Stenstrup 126
 Stige 94 ff.
 Sven Tveskæg 7 ff.
 Svendborg 45, 46, 126, 127
 Svendsen, Hans, byfoged, Munkebo 27, 28
 Sørensen, Mette Kirstine 66

 Thingholm, Ejner, gartner, Allesø 101,
 113, 118 – Kristen, gartner, Stige 99 f.,
 102, 107; sammes hustru og børn 101
 Thomsen, Jørgen, arkivar, Odense 123, 124
 Tranekær 79, 125
 Trellerup 23, 26
 Tvinde 23
 Tåsinge 125

 Ulbølle 47, 48
 Ulsig, Erik, professor 120 f.
 Urup 23

 Veflinge 74, 76
 Vejle-Allested 104, 128
 Vejlegård 39
 Vejstrup 128
 Vellinge 74, 76
 Veibæk, Ole, arkæolog 121
 Vester Hæsinge 128
 Vester Kærby 23
 Widding, Ole 121
 Wohlleben, Albert, gartner, Stige 103, 105,
 106 ff., 108
 Vøjstrup 128

 Æble 57 f.
 Ærø 125
 Ærøskøbing 127

 Ørbæk 56 ff.
 Ørbækklunde 53 ff.

 Åsum 17 f., 104, 127

Foreningsmeddelelser 1987–1988

Siden redaktionen af Fynske Årbøger 1987 sluttede, har foreningen afholdt følgende arrangementer:

Den 2. maj 1987 gik årets første udflugt til Kerteminde, hvor deltagerne under sagkyndig vejledning af Hugo Madsen og Erling Porsmose besøgte det nyistandsatte Kerteminde Museum samt Johannes Larsen-museet i malerens hjem på Møllebakken.

Næste sommerudflugt den 20. juni gik under ledelse af museumsinspektør Henrik Janzen først til herregården Broholm, hvor fru Sehested Grice var så venlig at lade de ca. 90 deltagere i turen få lejlighed til at se kammerherre Sehesteds museumspavillon i parken med kammerherrens meget store oldtidssamling, opstillet efter forrige århundredes principper. Dette interessante stykke dansk arkæologihistorie fandt sit modstykke i eftermiddagens besøg ved Svendborg Museums udgravninger af en jernalder-handelsplads ved Lundeborg samt teglolve fra renæssancen.

Den 12. september gennemførte foreningen med held en to-dages tur til Lübeck. 49 medlemmer kørte med en af vognmand Theodorsens turistbusser over Langeland og tog turen med Bagenkop-Kielruten til Tyskland. Det lykkedes på de to dage at se de klassiske seværdigheder som Holsten-porten, Mariekirken, det middelalderlige rådhus og Helligåndshospitalet, og et besøg ude ved zonegrænsen lige uden for byen gav dette historiske strejftogt en moderne afrunding. Det samme gjorde den omstændighed, at turen faldt på den søndag, hvor det skæbnesvangre landdagsvalg i Slesvig-Holsten mellem Bjørn Engholm fra SPD og afdøde Uwe Barschel fra CDU fandt sted.

Den 22. november 1987 deltog Historisk Samfund for Fyn sammen med Odense Universitetsbibliotek og Odense Katedralskole i et festprogram i anledning af sprogforskeren Rasmus Rasks 200 årsdag. Programmet omfattede festforelæsninger på Katedralskolen, frokost, udflugt i Rasmus Rasks fodspor i det fynske landskab og sluttede med foredrag og middag i Brændekilde forsamlingshus.

60 medlemmer var mødt op den 27. januar 1988 for at høre landbohistorikeren Claus Bjørn fortælle om Ludvig Reventlow og hans idealistiske reform-kompleks på Brahetrolleborg.

Den 12. marts 1988 afholdt foreningen årsmøde i Sct. Knuds Kirkes menighedssal på Klosterbakken i Odense. Der var mødt 55 medlemmer, da formanden, Jørgen Engholm Pedersen, åbnede mødet og bød velkommen.

Til dirigent valgtes formander Kaj Mehr.

Formanden omtalte i sin beretning året 1988 som et historisk jubelår, præget af begivenheder som Odenses 1000 års jubilæum, 400-året for Christian den Fjerdes tronbestigelse samt stavnsbåndsjubilæet. Desværre havde den historiske interesse ikke betydet fremgang for foreningen, hvis medlemstal var stagnerende og nu lå på ca. 900. Men medlemskartoteket var blevet revideret, så de nuværende medlemmer måtte betegnes som en fast skare. Desværre manglede vi unge. Men netop i vort nutidige teknologiske samfund vil der være brug for folk som os, der som en slags kustoder vogter vor historiske arv.

Jørgen Engholm Pedersen omtalte derefter det forløbne års arrangementer og kom til slut ind på planerne for den kommende sæson, der bl.a. omfattede en tur til Ribe og en anden tur til landbrugsmuseet på Gammel Estrup.

Formandsberetningen blev enstemmigt godkendt.

Kassereren Hugo Madsen forelagde derefter regnskabet, der udviste et underskud på godt 8000 kr. Med henvisning til de øgede udgifter til trykning af årbogen og porto, anbefalede han, at det årlige kontingent til foreningen blev sat op til 75 kroner. Kassererens regnskab blev godkendt, og man vedtog kontingentforhøjelsen.

Ved det påfølgende valg til repræsentantskabet genvalgte Alf Faxøe, Henrik Jansen, Svend Kristiansen, Hugo Madsen, Jens Møllerup, Erland Porsmose og Anne Riising. I stedet for Christian Dan Nielsen valgtes sognepræst Jens Rasmussen, V. Åby.

Revisorerne og revisorsuppleant genvalgte.

På et kort efterfølgende repræsentantskabsmøde genvalgte repræsentantskabet det hidtidige forretningsudvalg, der herefter konstituerede sig med samme fordeling af posterne som i det forløbne år.

Efter generalforsamlingen var der fælles kaffebord, hvorefter journalist Svend Erik Sørensen, Odense, holdt foredrag om Odenses historie og læste uddrag af sin bog om Odense.

Rudkøbing i marts, 1988.

Jens Møllerup

Repræsentantskabets medlemmer

Mus.insp., dr.phil. E. Albrechtsen, Odense
 Kontorchef Erhardt Clausen, Assens
 Urmager Alf Faxøe, Nyborg
 Fru Marie Frederiksen, Åsum
 Sognepræst D. Gouthier, Landet
 Lærer Henrik Gade, Rudkøbing
 Lektor H.H. Jacobsen, Næsby
 Mus.insp. Henrik Jansen, Ryslinge
 Lærer Poul Jørgensen, Hårby
 Overpostbud Anders Jæger, Bogense
 Fru Inger Vestergård Jørgensen, Bogense
 Gdr. Svend Kristiansen, Bolmerød
 Lektor Hugo Madsen, Kerteminde
 Forstander Kaj Mehr, Svanninge
 Overlærer Jens Møllerup, Rudkøbing
 Museumsdirektør Niels Oxenvad, Odense
 Lektor, dr.phil. F. Stendal Pedersen, Fraugde
 Lærer Jørgen Engholm Pedersen, Ringe
 Mus.insp. Erl. Porsmose, Kerteminde
 Sognepræst Jens Rasmussen, V. Åby
 Fhv. landsarkivar, dr.phil. Anne Riising, Odense
 Direktør Jørgen Svarer, Ærskøbing
 Overlærer J. Weber, Marstal
 Rektor J. Weiss-Pedersen, Strib

Forretningsudvalget

Lærer Jørgen Engholm Pedersen, Ringe, formand (ads.: Erantisvej 7, 5700 Ringe)
 Kontorchef Erhardt Clausen, Assens, næstformand
 Lektor Hugo Madsen, kasserer (ads.: Vestergade 14, 5300 Kerteminde)
 Overlærer J. Møllerup, Rudkøbing, sekretær (ads.: Kibshavevej 10, 5900 Rudkøbing)
 Lektor H.H. Jacobsen, Næsby, redaktør (ads.: Hyrdinden 5, 5270 Odense N.)
 Urmager Alf Faxøe, Nyborg
 Fru Inger Vestergård Jørgensen, Bogense
 Gdr. Svend Kristiansen, Bolmerød
 Museumsdirektør Niels Oxenvad, Odense
 Lektor, dr.phil. F. Stendal Pedersen, Fraugde
 Fhv. landsarkivar, dr.phil. Anne Riising, Odense

HISTORISK SAMFUND for Fyns Stift KASSEREGNSKAB for året 1987

UDGIFTER:			INDTÆGTER:		
Trykning af årbog		58.383,39	Kontingent		57.256,00
Udsendelse, porto, kontorartikler		15.396,09	Tilskud		12.200,00
Foredrags- og forfatterhonorar		3.275,00	1) Fyns Amts Kommune	6.500	
Generalforsamling, bestyrelsesmøder		111,95	2) Dansk hist. Fællesforen.	5.700	
Forsikring		408,00	Renter		159,84
Gaver, repræsentation, kørsel		1.328,20	Salg af bøger		2.552,00
Kursusudgifter		550,00	Overført fra jubilæumsfonden		1.000,00
Kontingent til SLF		2.252,00	Underskud		8.536,79
		<hr/>			<hr/>
		81.704,63			81.704,63
		<hr/>			<hr/>
Beholdninger	1986	1987	Jubilæumsfond	1986	1987
Bank/sparekasse	7.047,32	146,45	Beholdning	16.141,38	17.159,19
Giro	2.598,40	962,48	Renter	1.017,81	1.009,55
	<hr/>	<hr/>			<hr/>
	9.645,72	1.108,93			18.168,74
Jubilæumsfond	17.159,19	17.168,74	Overført til		
	<hr/>	<hr/>	kasseregnskab		1.000,00
	26.804,91	18.277,67		<hr/>	<hr/>
				17.159,19	17.168,74

Kerteminde, den 8. januar 1988.

Hugo Madsen

Ovenstående regnskab er fundet i overensstemmelse med bøgerne, som vi har revideret. Beholdningerne er os forevist.

Assens, den 15. februar 1988.

Erhardt Clausen.

Odense, den 22. februar 1988.

Signe Skov Christensen.

Tilbud

(bestilling sendes til lektor H. H. Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N.)

Årbog for Odense og Assens amter 1928–32, 1936–38, ialt	20,00
Enkelte hæfter	3,00
Registerhæfte til årbøgerne 1913–25	2,00
<i>Fynske Årbøger:</i>	
Årgang 1940, 1941, 1942, 1944, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, pr. stk.	10,00
Årgang 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, pr. stk.	20,00
Årgang 1967–74, pr. stk.	25,00
Årgang 1975ff	35,00
Årgang 1983ff	50,00
<i>Øvrige publikationer:</i>	
Jacob Madsens Visitatsbog, 1 hæfte (Baag og Vends herreder)	6,00
Jørgen Hæstrup: Hilsen til Vera (Våbenmodtagelser på Fyn under besættelsen)	10,00
Svend Frederiksen: Aasum – træk af sognets historie, 198 s.	30,00
Svend Frederiksen: Seden – træk af sognets historie, 171 s.	38,50
K.J. Jensen: Nyborg under besættelsen, 180 s.	15,00
Dalum sogns historie v. Jacob Hansen og Knud Mortensen, 4 bd. ialt	80,00
Danmarks Riges Breve, Fyn og Lolland-Falster, II 1–4, ialt	8,00
C.A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve	1,00

Historiske studier fra Fyn

Historisk Samfund har i samarbejde med Landsarkivet gennem årene udgivet en række af handlinger i duplikeret form, og nedenstående forhandles fortsat.

Pris: 20 kr. pr. stk. + porto. 3 publikationer kan erhverves for 50 kr. Bestilling sendes til lektor Hans Henrik Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N.

- 2: K. Bang Mikkelsen: Degne og skoleholdere samt kateketer, klokkere og organister i Fyns stift indtil 1814. 286 si.
- 5: Carsten Egø Nielsen: Kriminalitet og socialforsorg i Odense 1920–39. 94 si.
- 6: Lauritz Pedersen Næraaes »Noget lidt angaaende Svendborg samlet 1771«, udgivet af Lotte Jansen. 43 si.
- 7: En ung Piges Historie og andre fortællinger, skrevet af den fynske friskolelærer Jens Vilhelm Pedersen 1877–1901. Udgivet af Vibeke Harsberg. 49 si.
- 8: Peter Windfeld Hansen: Befolkningsforhold på Lyø i det 18. og første halvdel af 19. årh. 135 si.
- 9: Hans Henrik Jacobsen: Tyske beslaglæggelser i Odense og Assens amter 1940–45. 58 si.
- 10a: L.P. Pedersen: Fynske Standure og deres mestre o. 1700–o. 1850. Udgivet af Gerda Rost. 1. hæfte: Assens-Horne.
- 10b: Samme, 2. hæfte: Hårby-Åstrup.
- 11: Lotte Dombornowsky: Fynsk herregårdsliv: Grevskabet Gyldensteen og dets styrelse 1750–1770.

Forfattere til årbogens artikler

Gudrun Hansen

Lærer. F. 1943. Ansat ved Humble Centralskole.
Adresse: Egernvænget 1, 5932 Humble.

Helge Land Hansen

Studielektor. F. 1939. Cand.mag. i historie og russisk 1970. Har siden 1970 været ansat ved Amtsgymnasiet i Roskilde.
Litterær produktion: »Ejler Høg. En undersøgelse over dansk adelig økonomi i det 17. århundrede«, Fynske Årbøger 1970. – (Sammen med Knud Hornbeck) »Tanggård gods 1553–1559. Adelig godsdrift i Danmark i det 16. århundrede«, Odense Universitetsforlag, 1980.
Adresse: Mørbjergvænget 6, Vindinge, 4000 Roskilde.

Jørgen Land Hansen

Adjunkt. F. 1943. Cand.mag. i historie og russisk 1974. Siden 1975 ansat ved Avedøre Gymnasium. Studievejleder siden 1977.
Litterær produktion: »Rentekammerets statistik over gårdmandshoveriet 1837–1850«, upubliceret speciale. Artikler i pædagogisk tidsskrift.
Adresse: Galgebakken Skrænt 4/7, 2620 Albertslund.

Hans Henrik Jacobsen

Lektor ved Odense Katedralskole.
Biografi: Fynske Årbøger 1975, si. 159 f. Har siden sammen med Hans Hansen udgivet »Bogens Historie«, 4 bd. 1978–88.
Adresse: Hyrdinden 5, 5270 Odense N.

Per Henrik Jakobsen

Stud.phil. F. 1960. Studerer historie ved Odense Universitet.
Adresse: Jagtvej 12, 2. sal t.v., 5000 Odense C.

Ole Nederland

Overlærer.
Biografi: Fynske Årbøger 1982, si. 140.
Adresse: Lærkehaven 11, 5330 Munkebo.

Finn Stendal Pedersen

Universitetslektor, dr.phil.
Biografi: Fynske Årbøger 1982, si. 140. Har siden skrevet »Fynsk landbrugs vilkår 1682«, disputats 1985.
Adresse: Toften 9, 5220 Odense SØ.

Henrik Brask Pedersen

F. 1961. Cand.phil. i historie fra Odense Universitet 1988.
Adresse: Sjællandsgade 7, 1. sal t.v., 8900 Randers.

Poul Skaaning

Lektor. F. 1927 i Vejle. Cand.mag. i historie og fransk 1955. Har siden 1960 været ansat ved Vestfynsk Gymnasium.
Adresse: Fåborgvej 11, 5250 Odense SV.

Fynske Årbøger 1988

UDGIVET AF

HISTORISK SAMFUND FOR FYN'S STIFT

ODENSE 1988

Illustrationen på omslaget:
Fynsk træsnit fra 1774 med titlen:
Den Kække, Ferme og Flinke Land-Soldat.
(Trykt i Det Kongel. Privil. Adresse-
Contoirs Bogtrykkerie i Odense 1774).
Ved at lade personen være fremstillet
i venstre side som bonde og i højre
side som soldat, vises, at bondekarl og
landsoldat var to sider af samme sag.

Manuskripter, der ønskes optaget
i årbogen, bedes sendt til:
Lektor Hans Henrik Jacobsen,
Hyrdinden 5, 5270 Odense N.,
til hvem også henvendelser i
redaktionelle anliggender bedes adresseret.
Skriftudvalget består af:
kontorchef Erhardt Clausen,
univ.lektor, dr.phil. Finn Stendal Pedersen,
flv. landsarkivar, dr.phil. Anne Riising
og lektor Hans Henrik Jacobsen (redaktør).

Indhold

<i>Poul Skaaning: Nonnebakken – en skibsborg fra 980</i>	7
<i>Ole Nederland: Munkebo – Odenses evige havnemulighed</i>	17
<i>Finn Stendal Pedersen: Stavnsbåndet og dets løsning på Fyn</i>	33
<i>Per Henrik Jakobsen og Henrik Brask Pedersen:</i>	
<i>Ørbækklunde og hoveriet</i>	53
<i>Helge og Jørgen Land Hansen: Nordfynsk bondeliv i 1800-tallet</i>	
– Uddrag af Jacob Jørgensens optegnelser fra Bederslev	61
<i>Gudrun Hansen: »Dagjournal for Hovedgaarden</i>	
<i>Skovsgaard 1887–88«</i>	79
<i>Hans Henrik Jacobsen: Stige – den første fynske gartnerby</i>	94
<i>Finn Stendal Pedersen: Fynsk disputats: Erland Porsmose:</i>	
<i>De fynske landsbyers historie (1987)</i>	119
<i>Ny lokalhistorisk litteratur</i>	123
<i>Navneregister</i>	129
<i>Foreningsmeddelelser</i>	132
<i>Forfattere til årbogens artikler</i>	135